

PISMA

Gospođa Polkinghorn se sjetila kako bi trebalo da napiše pismo Mod da joj izrazi svoje saosjećanje. Ma kakva bolest imala je običaj da je iritira, ali draga stara Mod Bles, toliko odana, premda prilično bezbojna – ipak mora nešto kazati o njenom krvnom pritisku. Ili to bješe Sibil Farnsvort? Ne, Sibilin slučaj zvučao je mnogo više tehnički.

Gospođa Polkinghorn je i dalje *uživala* u tome da sjedne za svoj pisaci sto u „jutar-njoj sobi” i da na brzinu napiše nekoliko pisama – mahom nepotrebnih – nakon nazovidoručka. Činilo se da joj, ovih dana, to održava status. Imala je sreće što je tu bila Harijet, koja ipak neće vječno trajati.

Gđi Polkinghorn je zastao dah.

„Čarlse?“, pozvala je, bez nekog posebnog razloga.

Nije bilo odgovora.

Odabrala je list drugorazrednog papira za pisanje – ipak natpis je bio lijepo ugraviran:

VIŠFORT,
SARSAPARILA,
Novi Južni Vels

Sada je gđa Polkinghorn bila spremna.

Najdraža Mod (napisala je svojim – kako su ga nazvali – istaknutim rukopisom),

Ne mogu zamisliti *ništa dosadnije* nego da mi se kaže da „usporim”! Možeš zamisliti koliko ćemo i mi sami biti uznemireni, jer će nas to lišiti tvoje male godišnje posjete. Cvat u „Višfortu” ove godine nagovještava da će biti posebno ljubak, a ti ga tako voliš. Pa ipak, moramo nositi svoj krst.

Saopštila sam vijest Čarlsu, koji ju je primio šuteći. Ali znam da će mu gorko nedostajati društvo njegove voljene tetice Mod prilikom *važnog događaja*. Iskreno sam se nadala da ću ga ove godine privoljeti da pođe na matineju, naročito stoga što će ovo biti njegov *pedeseti* rođendan. Ne mogu da vjerujem! Mada, naravno, svi pokazatelji su tu. Zaista, nekada se Čarls ponaša tako starački da se njegova jadna majka osjeti posve mladom!

Ovdje gđa Polkinghorn nije mogla odoljeti a da ne baci pogled. Njene oči još uvijek su bile u stanju da općine ogledalo.

Mod, dušo, nemam naviku, kao što ti je poznato, *da opterećujem* druge svojim problemima, ali tvoje kumče brine me više nego obično. Nema ničeg *opipljivog*...

Na trenutak se zapitala izgleda li ovo vulgarno. Bilo joj je žao što je to potcrtala.

Međutim... (hrabro je nastavila)... komplikacije se umnožavaju. Otkako se „povu- kao”, sigurno se sjećaš, trudim se da osmislim mala rutinska zanimanja koja bi mu vrati- la interesovanje za život. Ipak, moji napori nisu uvijek uspješni. Plan da on kosi travu bio je možda i razumljiv neuspjeh. Čarls nije mehanički obdaren, a trava je tako dosad- na. Košenje trave nije dugo potrajalo (Norman je morao nastaviti; on je sad tako priglup i neotesan, ali imamo sreće, ipak, što ga imamo). Relativno skoro sinula mi je genijalna zamisao da ubijedim Čarlsa da ide pješice do Sarsaparile i donosi pisma. Iznajmila sam jedno od onih ljupkih malih privatnih sandučeta, a gđa Sagden, šefica pošte, tako je do- bra duša – znala sam da joj je Čarls posebno naklonjen. Nekoliko mjeseci sve je išlo do- bro, dok prošle nedelje moj dragi, enervantni sin nije saopštio kako nije u mogućnosti da nastavi donositi pisma! Dakle, sada, molim te, poštu nam opet dostavljaju na vrata, i mor- am smisliti nešto novo za Čarlsa.

Ne sumnjam da će sve ovo zvučati trivijalno nekome ko je toliko udaljen, čak u Mel- burnu. Naravno, to je nešto što se tiče *mene*, i ne bih zucnula o tome nikom drugom osim njegovoj kumi, a čini se da ti ipak imaš neki uticaj na njega, draga Mod. Uvijek sam bila tako zahvalna...

Ovdje je gđa Polkinghorn ponovo zastala. Čudno kako je staromodna, jednostavna Mod neočekivano znala šta da uradi u mnogim situacijama. Je li to bila skromnost? O, ali gđa Polkinghorn *molila se* za skromnost. Sad se jako namrštila, i ogledalo je postalo neljubazno.

Opusti se.

Gđa Polkinghorn počela se smiješiti, ali labavo, produhovljeno, kao što je naučila.

Još jednom da poželim da te zdravlje posluži, draga Mod, a sigurna sam da ćemo *oboje* misliti na tebe s najdubljom privrženošću dok budemo šetali među cvjetovima u „Višfortu”, prije nego što nas Harijet pozove na rođendanski ručak.

S ljubavlju te pozdravljam –

URSULA

P. S. Ako budeš poželjela da mu pišeš, molim te da ne pominješ ništa od ovoga.

Kada je zapečatila koverat, koji je imao prilično neugodan ukus, gđa Polkinghorn dala se u potragu.

Čarls je sjedio u trpezariji, u onoj velikoj kožnoj – tako gnusnoj – fotelji, pa ipak, pripadala je Dikiju. Čarls je nešto čitao, ili je tako izgledalo. Mogla mu je vidjeti potiljak, nje- govu pažljivu, slamastu kosu, koju je namještao tako da što bolje pokrije tu krhku kupolu. Ponekad je majka gotovo očekivala da vidi puls kako još damara u glavi svog djeteta.

„Čarlse”, rekla je, nježno, obilazeći oko njega, „čitaš”.

To je i nastavio da radi.

„Šta to čitaš, Čarlse?”, upitala je.

Sistem uzgoja živine na otvorenom.

Njegove brčiče, nekoć boje slame, zaprljala je siva sjenka.

„Ali mi nemamo živine”, rekla je ona. „Zaudara.”

Nastavio je da čita.

„Ili bi možda htio da ti je kupim”, razmatrala je. „Pet-šest pilića”, molila je. „Odraslih. Oni mali od jednog dana prava su gnjavaža i ti bi se sigurno prehladio.”

Čarls je rekao:

„Ne.”

Nastavio je da čita.

Gđa Polkinghorn nije mogla podnijeti škripanje ogromne kožne fotelje. Bila je zahvalna za Normanovu kosilicu. Sa samo malo saradnje njenog uma, buka mašine mogla je uništiti skoro sve druge zvukove, osjećanja, prisustva.

„No, dobro”, uzdahnula je.

Namjestila je šešir. Bio je to veliki slamnati šešir koji bi metnula za baštu, ali kao i svi veliki mekani šeširi, dobro joj je stajao i godio je gospođi Polkinghorn. Veliki šeširi sa spuštenim obodom stvarali su atmosferu vjenčanja.

„Jesi li”, prisjetila se, „bio do kapije, da vidiš da li je poštar donio pisma?”

„Ne”, odgovorio je.

Njegov obraz ipak se malo trznuo. Ili je to bila još jedna od onih beskrajno malih bora koje se otvaraju u koži.

„Ali zašto, dragi?”

On je čitao, i čitao.

Gđa Polkinghorn nije mogla obuzdati svoj razdraženi dah.

„Onda ću sama morati da ih donesem. Harijet je zauzeta, a Norman je tako neotesan, čovjek se više ne usuđuje ni da mu predloži.”

Izašla je u baštu koju je sama projektovala, iako je ono pejzažno stvorenje na sebe preuzelo sve zasluge. Kuća, sa svojim ukusnim malim rombovima na oknima s olovnom mrežom, smještena u tudorskoj masi grube opeke, bila je sad već prevelika, ali kada je Diki umro, čvrsto je odlučila da će se potruditi da je održi. Sada je hodala stazom, dodirujući ruže kojima se ponosila. Negdje joj je jasmin ošinuo obraz. Ne bi se moglo reći da je ono što joj se otelo iz usta bio jecaj, ali neposlušni jasmin jeste je podsjetio na oprečnosti života.

Ništa osim računa, naravno. U najboljem slučaju, priznanice. Dva luksuznija cirkulara za Čarlsa i izvještaj iz preduzeća od rođaka Kena.

Nakon što se Čarls „povukao”, gđa Polkinghorn je – potajno – ugovorila sa rođakom Kenom i gospođom Bedouz da se izvještaji iz preduzeća redovno dostavljaju njenom sinu. *Da ostane u toku*, rekla je. Gđi Polkinghorn godilo je da sakuplja fraze decenija kojima nikad nije uspjela pripasti. Njeno prisvajanje takvih izraza činilo je da se osjeća kao da je stupila u zavjeru.

Ali ovog jutra izgledalo je da su događaji u zavjeri protiv nje. Skoro se spotaknula pored stepenica nagazivši stopalom omču od pirevine koju se Norman nije dao ubijediti da iskorijeni.

Produžila je, stežući svoje račune.

Diki bi se pobrinuo za račune. Diki Polkinghorn, poveći čovjek, premda blag, koga su skoro svi zaboravili. Čak bi se i njegova udovica ponekad iznenadila kada bi spazila Dikijevo lice u jednom od brojnih srebrnih ramova koji su sadržavali sve što je ostalo od njega.

Ali jesam, zaista jesam voljela dragog Dikija.

Tako ohrabrena, gđa Polkinghorn se vratila u trpezariju sa pismima. Nije htjela. Ipak, to joj je bila dužnost.

„Evo ti pisama, Čarlse”, ponudila mu ih je.

On ih je uzeo.

„Zar ih nećeš otvoriti i pogledati?”

Spustio je brošuru. Na trenutak je stavio ruku preko usta. Za razliku od očevih, njegove kosti bile su krhke.

„Moglo bi se naći nešto uzbudljivo”, nagovarala ga je.

„Da.”

Ali on je ustao i zatvorio ih je u lakiranu kutiju koja je dominirala kaminom.

Gđa Polkinghorn je bila bespomoćna. Da je samo Mod, sada.

„Upravo sam pisala”, saopštila je, „tetki Mod. Povodom njenih tegoba. Ali ko zna kad će moje pismo biti poslato. Norman će odbiti da ostavi košenje.”

Tada je Čarls Polkinghorn dao nesvakidašnju ponudu.

„Daj meni pismo”, rekao je. „Ja ću ga odnijeti u Sarsaparilu.”

Njegova majka nije znala da li da se osjeti zadovoljnom ili povređenom. Uvijek bi osjetila oštar bol pri ponovnom otkriću da su izvori ljudske prirode dublji od onog što je ona mogla istražiti.

Ipak, predala je pismo i Čarls je izašao laganim, nervoznim koracima krhkih kostiju, tako nenalik svom ocu, čiji su pokreti uvijek bili praćeni šljapkanjem.

Uz Dikijeve fotografije, prisjetila se i drugih muškaraca u čijem je društvu uživala. Engleski tvid bi joj udario u glavu, kao i sjaj na vrhu dobro obuvenog stopala. Pogledala bi letimično muški zglob dok je potpirivala njegovu taštinu onim što je on smatrao pažnjom. Bila je veoma spretna. Usne mnogih kongestiranih, veselih, u tvid zaogrnutih muškarca još bi zinule pri spomenu na osmijeh Ursule Polkinghorn.

Sada je hodala kroz svoju kuću – bio je to nepogrešivo *njen* hod – povlaćeci za sobom odjeću koja je zaodijevala njen duh, a u stvari je nosila neku za koju nije posebno marila. Ursula Polkinghorn (jedna od Anesli-Rasela iz Turaka) uvijek je preferirala haljine s povlakom, obješene rukave, stole obrubljene perjem, koje se neobavezno prebace oko vrata. Taj vrat! Kada god bi se pojavila na vjenčanjima, na primjer, gladeći duge rukavice od jareće kože, ili rukom ovlaš prelazeći kroz blagi odsjaj blijede kose, svi bi zaboravili na mladu. Pa ipak, ne bi se moglo reći da su ih njene oči ohrabrivale, jer se, naravno, nikad nije poigravala *ničijim* osječanjima. *Obožavala je* svog Dikija. Čak i ako bi joj se usta osmjehnula za nekoga, nikad ne bi priznala.

Uvučena u nekakvu smjesu svih svadbi kojima je prisustvovala, gospođa Polkinghorn zaputila se ka ostavi, gde je i dalje uređivala cvijeće, svakog jutra, nakon rituala pi-

saćeg stola. Harijet je pronašla makaze, koje se tako lako gube, i postavila pogrešan izbor vaza.

Da gđa Polkingorn stoluje nad njima.

„Divne, divne ruže!”

Ali jutros je nešto nagrízalo ruže.

Njeni prsteni udarali su jedan o drugi. Nikada nije skidala prstenje danju, osim da pokaže Harijet broj slojeva za lisnato tijesto. Što je Harijet potajno znala.

Ali danas su prstenovi bili brutalni.

Niti je mogla odoljeti jednom brzom pogledu kroz prozor – uvijek je poduzimala najveće mjere predostrožnosti – prije nego što se glatko odšetala u trpezariju. Bila je prazna. Bez daška svežine. Prisustva su se još uvijek tu zadržavala. Gotovo je očekivala da će Dikijeva kožna fotelja zaškripati.

Gđa Polkinghorn je otvorila lakiranu kutiju. Unutra je bio popriličan svežanj pisama. Sva neotvorena. Već nekoliko dana.

U tom trenutku počela je strepiti od nečega što možda nije u stanju da shvati.

Od samog trena kad je zakoračio u blistavi, mesnati vrt, Čarls Rasel Polkinghorn se takoreći išunjao. Svjetlost mu je zasljepila oči boje pijeska. Ipak, čvrsto je držao pismo.

Jutro se utišalo kad je stari Norman čučnuo da se pozabavi kosilicom.

Čarls je zastao, jer takav je običaj.

„U čemu je problem, Normane?”, pitao je. „Zupčanik?”

Norman nikad nije podizao pogled zbog Čarlsa.

„Zupčanik! Prokleti magneto!”

Čarls Polkinghorn je gotovo osjetio olakšanje.

„Popravi to!”, jadao se Norman. „Da popravim prokleti magneto!”

Jer rekla je, neću više da trošim na kosilicu. Užasna naprava. Da je bar nešto privlačno.

Čarls Polkinghorn produžio je kroz – kako je njegova majka sa zadovoljstvom govorila – Veliko istočno grmlje. Čupkao je komadić suve kože koji mu je rastao uz nokat. Kao mali zlatni dječak počeo se zanimati za te komade naizgled mrtve kože, često ih je trgao dok ne bi prokrvarili. Stajao bi pored drvene šupe, ili bi klisnuo u žbunje kako bi čupkao.

„Zar ne misliš da su zanimljivi, teta Mod? Krajićci kože. Osim što ponekad previše čačkaš.”

Mod Bles je smatrala svoje kumče veoma maštovitim malim dječkom.

„Mislim”, rekla je ona.

I dodirnula mu kosu.

Udatoj za siromašnog sveštenika iz jedne pristojne porodice, nije joj pošlo za rukom da se reprodukuje.

Čarls Polkinghorn išao je putem ka Sarsaparili. Bio je to *njegov* put, iako niko to nije znao. Premda je bio uskih ramena i tankog struka, u crnom prugastom odijelu, koje je iznosio, sada je odriješito hodao. Nije se osvrtao, premda je naslućivao lica. I bilo ih je. Dame bi prestale brisati prašinu ili razgovarati, kako bi osmotrile „onog gospodina Polkinghorna”.

Koji je konačno stigao. Zaobilazno. Da ubaci pismo, tiho, vješto, u sanduče.

Čim to bi učinjeno, pobjegao je. Čak ga ni upravnica nije vidjela: gđa Sagden, ravne, uzdignute kose, kojoj je bio naklonjen.

Nimalo loš asortiman jutros, svežanj dostojan poštovanja, gđa Sagden bi prokomentarisala kada bi Čarls pokupio pisma iz privatnog sandučeta.

Čarls Rasel Polkinghorn vraćao se veseliji nego što je došao.

Bio je pošao u cirkus s tetom Mod. Klovnovi su postali zastrašujući, posebno onaj koji je slomio vrat. Siroti, siroti Čarlse, tješila ga je ona; sada možeš pogledati, nije ništa, samo majmunisanje. Majmunisanje? Nije bilo majmuna, samo užasavajućih klovnova. Samo gomila gluposti, smirivala ga je. Polako je podigao glavu s njenih grudi. Nije mirisala ni na šta, iznenađeno je primijetio. Samo na ljubaznost. Njena ruka, koja mu je trljala kožu, izgledala je tako prirodno, da je nastavio zuriti u nju nakon što su klovnovi i njegov strah nestali.

To nije stvarno, objašnjavala je; nije ozbiljno.

Čarls Rasel Polkinghorn često se pitao šta je to ozbiljno. Sada je prigušeno zajecao dok je išao nizbrdo.

„Dobro jutro, gospodine Polkinghorn”, rekla je stara gospođa Langlandz.

„Dobro jutro, gospođice Langlandz. Fino izgledate.”

Je li moguće da joj se dopada?

Upisan u pravu školu, Polkinghorn je stekao manire. Da se akademski isticao, ljudi su zaboravili. Njegova majka bi sjedila pod podijumom i čekala ono što slijedi, čekala da joj natrpa naručje nagradama.

Poslali su ga i u Kembriđž. Tata se složio. Polkinghorn je oprezno stupao. Na drugoj godini pozvao je dva ili tri muškarca na čaj i pogačice. Nisu ponovo došli. Ali Čarls se zadubljivao u sve što je otkrivao. Diplomirao je, sa počastima. Doduše, treba priznati, drugog stepena. Da se onaj čas amnezije nije zadesio za vrijeme završnog pisanog ispita, njegov tutor smatra da je možda mogao steći i prvi stepen. Čarls je prećutno bio skrhan. Njegovao je izgledu o produženoj romantičnoj vezi s romanskim jezicima u nekoj akademskoj zabiti. Neobično, ali jezici su mu omogućavali da komunicira – premda diskretno – s drugim ljudima.

Ali sve to nije bilo moguće, naravno. Iz drugih razloga.

Majka mu je pisala:

...ne telegramom, jer jasno mi je da telegrami mogu izazvati veći šok. Biće ti bar drago da čuješ, mili, da je tata umro bezbolno, u snu. No ipak tako naglo! Očekujem da će mi trebati puno vremena da se oporavim, ali baciću se na što više stvari budem mogla. Tu je i dalje firma o kojoj treba misliti. Rođak Ken i g. Bedouz su, srećom, pravi stožeri. Tata je imao potpuno povjerenje u njih, ali Čarlse, mili, uvijek mu je bila najveća želja da njegov sin...

Čarls se vratio.

Nije ga dočekala kod broda, izabravši da inscenira njihov ponovni susret što dalje od gungule, u okruženju koje su oboje voljeli.

Spustila se ka njemu stepeništem i postavila mu svoj obraz stegnut od suza. Očiju zapanjenih sopstvenim plavetnilom. Potapšala ga je po mišici, na trenutak zadržavši se na njoj kako bi uživala u teksturi engleskog tvida.

Čarls Polkinghorn je u tom periodu bio, kako se kaže, skockan mladić, ravnomjerno podijeljenih brkova, s diskretnom odjećom i manžetnama. U to vrijeme još uvijek je znao ispričati priču. Dim cigarete djelovao je kao paravan. Muzika još nije počela potmu-
lo bubnjati. Jedna ili dvije djevojke su ga čak odmjerile na igrankama.

„Kaži mi”, pitala je njegova majka, nudeći mu obraz, „mora da ima neko.”

„Neko? Ko?”

„Eh, ti”, smijala se „šašavo staro momče! Pa neka šarmantna djevojka!”

Čarls Polkinghorn bio je kao gromom pogođen.

„Ali”, reče, „mislio sam da sam učinio sve što se tražilo od mene.”

Izašavši iz sobe, obrisao je čelo maramicom.

Njegova majka je morala ovlažiti usne. I vraćati se često inkviziciji. Njene oči bi tom prilikom bile najmodrije.

„Zaista”, rekla je, „ne mogu vjerovati da ne postoji neka ljupka djevojka. U suprotnom, to jednostavno nije prirodno.”

Gledala mu je usta dok su isprobavala razne oblike.

„Nema nikoga”, rekao je on.

I držao se toga.

Ako se sagleda iz određenih uglova, situacija je nezgodna, rekla je gđa Polkinghorn gđici Langlandz. Ali ona i Čarls bili su veoma srećni zajedno. Imali su toliko zajedničkih interesovanja.

U to vrijeme Čarls Rasel Polkinghorn bio je skrupulozno redovit kada bi nešto odlučio. Svakog jutra hvatao bi voz za fabriku. Rođak Ken morao je objasniti fabričko postrojenje. Ophodili su se žovijalno, dok su mislili da se to od njih očekuje. Čarlsu je dodijeljena kancelarija, ne ona koja je pripadala njegovom ocu – nju je preuzeo rođak Ken – već manja, jednako provjetrena, dobro opremljena soba. Povremeno bi tokom dana sekretarice stavljale hartije u njegovu plitku fioku za pisma. Gđica Gregson je mirisala na “Ashes of Roses”.¹ Čarls Rasel Polkinghorn uzeo bi hartije iz svoje fioke i ozbiljno ih pregledao.

Buka ga je počela zabrinjavati. Ponekad bi se usne gospođice Gregson pomjerale bez zvuka. U pitanju je bila mašinerija, na koju nikada nije naučio pogledati a da ne poželji odvratiti lice.

Godišnje su se održavali večera i ples, gde bi se pojavila njegova majka. Ruka gospodina Bedouza provodila ju je kroz valcere. Njegov ručni sat bio je premalen za njega.

¹ *Ashes of Roses* (Ružin pepeo) bila je kozmetička linija koju je početkom prošlog vijeka pustila u prodaju francuska kozmetička kuća Buržoa (*Bourjois*). Ime je inspirisano tkaninom boje sljeza, popularnom tokom 19. vijeka. U kontekstu Vajtove zbirke priča, nije naodmet primijetiti da se često ponavlja motiv ruže, a prva pripovjetka nosi ime „Uvele ruže”. (*Prim. prev.*)

„Da li Vam se dopada Greta Garbo, gospodine Polkinghorn?” Raspitivala se gospođa Gregson.

„Uživaš li, dragi?”, majka je pitala.

Ona barem nikada nije podbacivala u svom nastupu.

Nakon godinu-dvije, neko je došao na ideju da uvede papirnate kape i ukrasne trake. Kako bi ples bio veseliji, valjda.

Čarls Polkinghorn posumnjao je na privatnu šalu, čiju poentu nikad neće shvatiti.

Pa ipak, tu je bila njegova majka, koja je plesala i s alatničarima.

Počeo je, što je još gore, sumnjati na mašineriju. Kako je samo klaparala, dok je on sjedio i proučavao hartije gđice Gregson. Nisu dopirali glasovi. Što je imalo određenu prednost. Ili većina glasova nije.

Ali bio je tu onaj Bedžeri, iz građevinske firme „Tompson Džonson”.

„Ide li sve glatko, Kene?”

Dok baca svoj šljunak u mašine.

„Glatko? Kao podmazano. Čak i sa našim suvišnim zupčanikom!”

Tada su komadići skoro uletjeli, masni ulomci, u kancelariju Čarlsa Polkinghorna. Stavio je hartije gđice Gregson u pogrešnu fioku.

Nakon što se te večeri vratio kući, Polkinghorn je izostao nedelju dana.

„Moram vam reći, Kene, ali u povjerenju”, njegova majka je nazvala kancelariju, „Čarls prolazi kroz blagi slom... Da, treba mu odmor... Ostaću u kontaktu... Hvala, Kene, dragi. Zlatni ste...”

Međutim, Čarls se vratio krajem sedmice. Prebrodiće to.

Dozvolili su mu da zadrži kancelariju. Nastavio je da ide tamo i čita *Herald*, dok se konačno, kako se sama gđa Polkinghorn izrazila, Čarls nije „povukao”.

U „Višfortu” su se godine obrtale podjednako redovno kao i najnemilosrdniji stroj; razlika je u tome što su one bile nauljene tišinom. Iako je odustao od čitanja, s izuzetkom pamfleta i cirkulara, bilo je stihova koji su i dalje uznemiravali Čarlsa Polkinghorna. *De l'amour j'ai toutes les fureurs...* ponekad bi se oglasilo svojom prigušenom trubom. Iskrao bi se u grmlje, gdje je mogao čačkati svoje spokojnije misli, ili kožu koja se osušila sa strane noktiju. Ponekad bi mu čvorovi u grlu skoro omekšali u riječi čuđenja, slike bi mu se bezmalo kristalizovale negdje u pozadini očiju.

Ponekad bi ga majka pozvala, ali odazivao se samo kada mu je odgovaralo.

U jutro svog pedesetog rođendana Čarls Polkinghorn se probudio rano, svjestan toga da treba nešto uraditi. Mogli su to biti pokloni; pokloni su ga i dalje uzbuđivali, mada ih je pametno pogađao unaprijed.

Stigla je njegova majka i donijela pola tuceta košulja od švajcarskog voala sa izvezenim monogramom. U cijeloj kući, ona je uvijek najranije ustajala. Poljubila ga je. Njen obraz, sa svojim legendarnim tenom, imao je ukus ledene vode.

„Mnogo ljeta poživio, dragi Čarlse!”, rekla je ona, tako vedro kao da je govorila kroz slap vode.

„Zar nisu divne?”, poticala ga je. „Takni.”

„Jesu”, rekao je on.

Pogledao ih je.

Uskoro potom se zaputila u baštu, u rosu i paučinu. Voljela je da je posjećuje prije vrućine, kako bi odrezala glave ružama. Trnje joj se kačilo za svilena krila, takođe ružičasta, ali ona je uvijek pobjeđivala na kraju.

Dan je već nagovještavao žegu, u kojoj će novo, grozničavo lišće malo učiniti kako bi odstranilo slutnje. Ipak, Čarls je bio spreman za to: pramenove posmeđenog cvata zakovitlanog u razornom vjetru. Ove godine teta Mod neće biti tu da s njim podijeli njegove jade. U ostalim pojedinostima program je obećavao da će biti uglavnom isti: pečena piletina i čokoladni mus; Harijet je glazirala tortu – Harijet, čije smežurano lice bješe jedna od onih trajnih odanosti kojima se nije usuđivao pogledati pravo u oči.

Čarls je sišao. Poslije doručka, u kome majčina figura njoj nije dozvoljavala da sudjeluje, sa sigurnošću je znao da ima tu nešto. Potmulo kucanje. Ponekad bi mu srce zazvucalo kao čovjek koji se približava u donovima od krep-gume duž linoleumskog hodnika.

Tada je shvatio; možda mu je san usadio potrebu da ispravi grešku. Bila je u pitanju kutija puna neotvorenih pisama. Lakirana kutija na kaminu.

Je li moguće da zapečaćena pisma mogu namnožiti opasnosti kojima je mislio da će uteći, tajne što se uzburkavaju, plinove koji se šire, otrove što sazrijevaju? Njegovo gumeno srce ga je izluđivalo. A oko devet, poštar će ih donijeti još.

Tačno u devet i jeste. Događaj je bio ispraćen časovnicima. Čarls, koji je posmatrao, primijetio je vrh kačketa kako je zasvjetlucao kroz dunjarice.

Nadahnuće ga je vodilo stazom. Da oslobodi. Preklopi na njegovom jahačkom sakou su landarali.

Bilo je tu jutros nešto prurušeno u račun. Nešto nevino-opasnije. I – da li da zahvali nebesima? – pismo od tete Mod.

Čarls Polkinghorn se brzo vratio u trpezariju da odluči, ali ne dovoljno brzo, koja će pisma prvo otvoriti. Da popravi. Da izbjegne. Kutija je izručila cijelu jednu kolekciju na sto, u marmeladu, među mrvice.

Onda je otvorio. Jedno.

...ova mašina će kositi bliže tlu, i trajaće više od bilo koje druge na tržištu. Uništiće najgore izdanke baršunice, lisičine, paspaluma, ili onog najtvrdoglavijeg invazora, kikuju trave.²

Rez rotacionog noža...

² *Pennisetum clandestinum* porijeklom je iz istočne Afrike, odnosno teritorije nastanjene etničkom skupinom Kikuju, otud njen naziv na engleskom. Premda se često koristi za travnjake, zbog velike otpornosti i brzog razmnožavanja ponekad se smatra invazivnim korovom. (*Prim. prev.*)

Čarls Polkinghorn se zgrozio. Gotovo pokošen vjetrom koji je kosilica pravila u prolazu, jedva je održao ravnotežu. Jednom se, sjetio se kako je to negdje pročitao, oštrica otkačila i zarila u ljudsko oko.

Ipak određene zlokobne sitnice bile su raspršene jednostavnim otvaranjem jednog koverta. Njegove ruke oklijevale su u potrazi za povećanim olakšanjem. Da ispuni svoju dužnost. Ako u pitanju nije bilo to – jer nije mogao tvrditi da je plemenit – da sačuva svoju kožu.

Opet je otvorio, najzad.

...u protivnom [zvučala je naredna prijetnja] Vaše snabdjevanje može biti prekinuto bez daljnjeg upozorenja.

Tako da mu se vrat napinjao, oči su mu postale polipozne, vene su se suzile sve dok se nije učinilo kako više neće uspjeti da obezbijede protok.

Tada se Čarls Polkinghorn sjetio svoje kume. Teta Mod, bio je ubijeden, sigurno će ga spasiti. Sem ako ga njegov otečeni jezik ne uguši prije nego što otvori koverat.

Dragi moj Čarlse [to je ona sama govorila],

Ovo je samo kratka poruka da ti poželim puno sreće za rođendan. Istinski sam razočarana što nisam s tobom ovom prilikom. Ali doktor mi zabranjuje čak i da to pokušam, sve od moje „promjene stanja”.

Dragi Čarlse, hoću da znaš koliko si mi sreće priuštio, gotovo kao da si bio moj vlastiti sin. Bila sam nezadovoljavajuća kuma, priznajem, s obzirom na samu daljinu koja nas je razdvajala – i, eto, na moju sopstvenu manjkavost. Moja jedina utjeha je vjerovanje da nije moguće raspravljati o duhovnim stvarima a da djelimično ne izgube na čistoći. Možeš li se i ti, dragi, utješiti shvativši to? Uvijek sam bila sklona misliti da smo jedno drugom predstavljali neku vrstu utjehe.

Sada ti se, Čarlse, moram povjeriti – drugim riječima: ne želim uznemiriti tvoju majku – ali svaka je prilika da neću još dugo. Istina je uvijek rizik, ali u određenim trenucima treba rizikovati. Ja sam pitala i rekli su mi. Uostalom, moliću se da *uvijek, uvijek* ostanem s tobom svojim duhom.

Šaljem ti jedan paketić povodom rođendana. Ako stigne prijevremeno, molim te da ga sačuvaš do dana za koji je određen.

S ljubavlju, tvoja kuma –

MOD BLES

Tada je Čarls Polkinghorn morao povikati. *Blessés!* Dva – ili ih ono bješe tri?

Ali zar teta Mod nije svjesna da paketi sadrže najgore opasnosti i prijete životima političara, diplomata, filmskih zvijezda, svih osoba od značaja? Barem paket nije još sti-

gao. Ili su ga negdje spremili, zaboravivši da se nadima i potmulo otkucava u mraku nekog neupotrebljenog kredenca?

Počeo se vrzmati po sobi. Prozori bijahu otvoreni. Kroz njih je iznenada čuo, preko mucanja Normanove kosilice, kako se prikrajaju životinje. Mekane ali podmukle životinje. Ili kiša? Bile su to prve goleme kapi kiše što tapkaju po dudovom lišću. Ipak, zatvorio je prozore.

Ali nije mogao zagušiti sopstveno srce.

„Što se dešava?“, pitala ga je majka ubrzano.

„A, otvorio si pisma! Tako mi je drago! Jesi li našao išta zanimljivo?“

I te kako!

Gđa Polkinghorn uvidjela je da se desilo.

„Čarlse“, rekla je, „ne smijemo posustati.“

Uprkos tome, drhtala je.

A što se Čarlsa Polkinghorna ticalo, zidovi su počeli skvičati.

Kada se nadnijela nad njim, njeno lice bilo se prometnulo u cirkularnu testeru, brzorotirajućih zuba, očiju zamućenih u čeličnu oštricu.

Odgovorio je vriskom.

„Mili moj“, jecala je. „Šta su nam to uradili? Moramo, *moramo* biti *snažni!*“

Nakon toga, sjedili su na sofa, koljena su im drhtala na istom jastuku. On ne više tako prestrašen. Ipak, plakao je i dalje, jer zaboravio je kako da prestane. Ona je sada već stegnula lice u grudvicu maršmeloua koju je volio, i čak bi ga i u ovom trenutku ubacio u usta, da bijela smjesa nije bila tako otopljivo umazana krvlju.

Nastavio je plakati za svim onim čega su se odrekli, ili što nikad nisu našli.

„Snažni, *snažni!*“, zapovijedala je gđa Polkinghorn.

Je li ovo bio njen sin? Ova pregršt grančica koju drži u naručju? Skoro da je mogla prelomiti tu krtu stvar.

Ali spazila je krajičkom oka: stari, nakošeni zubi uglavljeni u ostatke sopstvenog lica.

„Upamti, upamti“, izgovorila je, slabijim glasom, „uvijek ću biti uz tebe.“

To ga nije spriječilo.

Iako se jeste, najzad, sjetio. Stajala je u podnožju stepeništa. U bijelom satenu. *Upamti*, rekla je, *Čarlse*, dok je polako silazio, propuštajući kroz ruku poput konopca glatki rukohvat, *upamti da si u godinama u kojima ne smiješ otvarati pisma. Tuđi poslovi su lična stvar. Sem toga*, dodala je, *mogao bi otkriti nešto što će te povrijediti. Uvijek se sjeti toga.*

Upamti. O, Mama, Mama, Mama, o, Mama!

„Ja ću ti pomoći“, govorila mu je majka, „ako dopustiš, ako mi budeš vjerovao.“

Držala mu je glavu na svom brošu. Safiri su prijeli da će mu iskopati oko.

„O, hoću! Da, da!“, plakao je, ili promrmrljao.

Spuštajući se sve niže niz spiralu, u udaljenije, satenske dubine, sagnuo se da dohvati njen glas, školjku glasa. *Zar nije pravi anđeo? Pogledaj, Diki! Heruvim sa svoda palate! On je moj! Moj anđeo!* O, slasnih li ubjeđenja! I kad ga je dotakla, preplavivši ga satenom.

„Čarlse! ČARLSE!”, Ursula Polkinghorn počela je grcati.

„O, neka nam je Bog u pomoći!”, povikala je.

Da je Čarls bio manje obuzet, pohvatao bi konce. Ali mora se progurati, još dublje, kroz safire i bore, u potrazi za tamom.

„O, užas! O, Čarlse!”

Čim je počeo da je njuši, gđa Polkinghorn ga je zbacila sa sebe. Čime je to zaslužila? Kako samo! Njeno grozno, njeno protivprirodno dijete!

(S engleskog prevela Marija Bergam Pelikani)